

ROVVILTNEMNDENE I REGION 3

Sak 29/21 - Fastsetting av kvote og område for lisensfelling av ulv i region 3/ Oppland sesongen 2021/2022

Sekretariatet i region 3 anbefaler overfor rovviltnemnda at det fattes vedtak om:

Rovviltnemnda har jf §§ 4, 7 og 10 i rovviltforskriften myndighet til å fastsette lisensfelling kvote for ulv i region 3 (Oppland). For hjemmelsgrunnlag vises det til naturmangfoldlovens § 18 b.

Rovviltnemnda vedtar en kvote på 5 -fem - ulver i region 3 (Oppland) uten noen nærmere regioninndeling for 2021/2022. Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det. Av hensyn til bestandssituasjonen og den genetiske variasjonen i bestanden, må en vurdere tiltak slik at en unngår at det felles et individ som stammer fra den finsk – russiske bestanden.

Eventuelle endringer av områdegrensene og fordeling av gjenværende kvote underveis i fellingsperioden skal sekretariatet avklare med leder av nemnda. Bakgrunn, hjemmelsgrunnlag og begrunnelse går fram av saksframlegget fra sekretariatet.

---

1. Bakgrunn

Gjennom Stortingets behandling den 6. juni 2016 av «Ulv i norsk natur. Bestandsmål for ulv og ulvesone», Meld. St. 21 (2015-2016), Innst. 330 S (2015-2016) er bestandsmålsettingen justert slik:

Bestandsmålet for ulv i Norge skal være 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger, også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med på en faktor på 0,5.

Videre er prinsippene i rovviltforlikene av 2004 og 2011 lagt til grunn for den videre forvaltning av ulv i norsk natur. Dette innebærer at forvaltningen av ulv skal skje innenfor rammene av internasjonale forpliktelser etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Flertallet i Energi- og miljøkomiteen har påpekt at en tydelig soneforvaltning (geografisk differensiert forvaltning) er i samsvar med føringene i rovviltforlikene av 2004 og 2011.

2. Hjemmelsgrunnlag

Naturmangfoldloven

I naturmangfoldloven § 18 står det:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,

*b) for å avverge skade på avling, **husdyr**, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,*

c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,

(...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det skal ved vurdering av uttak av rovvilt etter første ledd bokstav c legges vekt på om bestandsmål som er vedtatt i Stortinget er nådd.

Forskrift om forvaltning av rovvilt

Ved forskriften om forvaltning av rovvilt, fastsatt ved Kgl. res. den 18.3.2005, er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av ulv etter forskriftens § 10. Det er en forutsetning for rovviltnemndenes myndighet at bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionene. Region 3 (Oppland) har etter § 4 i rovviltforskriften ikke noen bestandsmål for ulv. Rovviltnemnda i region 3 (Oppland) har således myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling av ulv.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning og uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Lisensfelling er felling av et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og c), der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet, jf. rovviltforskriften § 2. I henhold til naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b) kan felling gjennomføres for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom. I henhold til bokstav c) kan felling gjennomføres for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning.

Følgende bestemmelser med tilhørende kommentarer gjelder vurdering av hvorvidt de regionale nemndene har myndighet til å fatte vedtak, og fastsetting av kvote for lisensfelling av ulv:

§ 7 Generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnden

Rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. (...) Nemndens myndighet skal for ulv og bjørn baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. (...)

Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

(...)

Etter at vedtak om kvote for felling er fattet etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11, skal irregulær avgang av rovvilt innenfor regionen belastes den kvote som er bestemt av rovviltnemnden.

Utdrag av kommentarer til § 7 som er relevante for region 3:

Første ledd regulerer når nemnden har myndighet til å fatte vedtak etter forskriften. Nemnden må derfor for hver rovviltart på vedtakstidspunktet ta stilling til om nemnden har myndighet til å fatte vedtak.

Det er sekretariatet, jf. forskriften § 5 femte ledd, som skal legge til rette for et godt beslutningsunderlag for den regionale rovviltnemnden. Dersom forutsetningene for et vedtak i en rovviltnemnd endres på en måte som kan ha betydning for det aktuelle vedtaket, skal sekretariatet raskest mulig informere rovviltnemnden om slike endringer. I slike tilfeller skal rovviltnemnden vurdere om det er behov for endringer i de kvotevedtak som er fattet.

(...)

Femte ledd:

Når et vedtak om kvote for felling i henhold til forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 fattes, vil vedkommende forvaltningsmyndighet vurdere hva som er et forsvarlig uttak av bestanden. Etter at dette vedtaket er fattet kan det likevel skje uforutsette hendelser. Innenfor regionen skal derfor all irregulær avgang belastes fastsatt fellingskvote eller jaktkvote. Bestemmelsen bygger på at forvaltningsmyndigheten i forbindelse med kvotefastssettelse har vurdert det samlede uttak bestanden kan tåle, og at irregulær avgang innenfor regionen derfor må avregnes kvoten.

Utenfor ulvesonen vil det i hovedsak være lisensfelling rettet mot streifdyr. I dette området er fellingstiden fastsatt til perioden 1. desember til og med 31. mai. Der en lisensfelling utenfor ulvesonen kan berøre årsvalper bør ikke lisensfelling starte før 1. januar. Videre bør lisensfelling utenfor ulvesonen som kan berøre kjente, nye pardannelser avsluttes 15. februar.

Tamreindrift kan være sårbar for forstyrrelser hele året, og særlig gjelder dette i siste del av lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen i april–mai. Det påhviler derfor et ansvar på lisensjegere om at lisensfelling av ulv i tamreinområder gjennomføres i samråd med berørte reinbeitedistrikt.

Lisensfelling av alle rovviltarter omfattes av grunneiers enerett. Miljødirektoratet kan imidlertid bestemme at felling kan utføres uavhengig av grunneierretten, jf. viltloven § 35. Dette kan for eksempel være aktuelt for å sikre at felling av skadevoldende individer gjennomføres på en effektiv måte.

Om saksbehandlingsfrister

Klima- og miljødepartementet har i brev av 16. desember 2013 fastsatt instruks om tidsfrister blant annet ved vedtak om kvoter for kvotejakt og lisensfelling. Hensikten er at eventuelle klager på vedtak om kvotejakt og lisensfelling av rovvilt skal behandles mens de ennå er aktuelle. Departementet ber derfor om at saksbehandlingen legges opp slik at fristene kan holdes også der vedtakene påklages. Det betyr normalt at vedtak i rovviltnemndene må fattes senest 2 ½-3 måneder før jakt- og fellingsstart. Lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen er fra 1. desember til 31. mai. Et kvotevedtak den 20. august 2021 vil være innenfor dette kravet.

3. Bestandssituasjonen for ulv i Norge/Skandinavia

Ulv overvåkes årlig med felles metoder i både Sverige og Norge i perioden fra 1. oktober til 31. mars. En kartlegger nå antall ulver ved hjelp både av sporing på snø og innsamling av prøver for DNA-analyser, og alle registrerte ulver regnes med i bestandstallene. De endelige resultatene presenteres i en felles rapport 1. juni hvert år. Oversikt i kart over familiegupper og revirmarkerende par er gitt i kart, fig. 2.

De siste opplysningene om bestandssituasjonen for ulv per dags dato er sammenstilt i rapporten [«Bestandsovervåking av ulv vinteren 2020-2021. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia»](#). Rapporten er utarbeidet på oppdrag av Miljødirektoratet i Norge og Naturvårdsverket i Sverige. Opplysningene nedenfor er hentet fra denne rapporten.

Ulvestammen i Sverige og Norge er en felles skandinavisk bestand med utbredelse på tvers av riksgrensen. Årlige registreringer gjennomføres vinterstid i begge land. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har felles skandinaviske retningslinjer for bestandsovervåking av ulv og disse

retningslinjene er brukt fra og med vinteren 2014-2015. Bestandsstørrelse, utbredelse og bestandsutvikling for ulvestammen i Skandinavia dokumenteres hovedsakelig ved å kartlegge antall ulverevir med familiegrupper, revirmarkerende par og antall valpekull i registreringsperioden fra 1. oktober til 31. mars. Antall ulver i Skandinavia vinteren 2020-2021 ble beregnet på samme måte som foregående vinter med en omregningsfaktor fra antall registrerte valpekull til antall individer.

Bestandskartlegging gjennomføres i hovedsak ved sporing på snø, med påfølgende identifisering ved DNA-analyser av innsamlede ekskrementer, urin og hår. Informasjon fra radiotelemetri, andre forskningsdata og døde ulver brukes også når slik informasjon er tilgjengelig. Länsstyrelsene i Sverige og Høgskolen i Innlandet i samarbeid med Statens Naturoppsyn (SNO) i Norge er ansvarlige for gjennomføring av feltarbeidet. De kontrollerer også i felt de mange rapportene om spor og andre observasjoner av ulv som blir meldt fra allmennheten.

Antall familiegrupper og revirmarkerende par:

Vinteren 2020-2021 ble totalt 48 familiegrupper av ulv dokumentert i Skandinavia, hvorav 36 i Sverige, 5 i Norge og 7 med tilhold på begge sider av riksgrensen. Totalt ble 27 revirmarkerende par påvist, hvorav 21 ble funnet i Sverige, 1 på tvers av riksgrensen og 5 i Norge. Etter fordeling av de totalt 8 grenserevirene med halvparten til hvert land ble det påvist i alt 39,5 familiegrupper og 21,5 revirmarkerende par i Sverige, mens Norge hadde totalt 8,5 familiegrupper og 5,5 revirmarkerende par av ulv.

Antall ynglinger

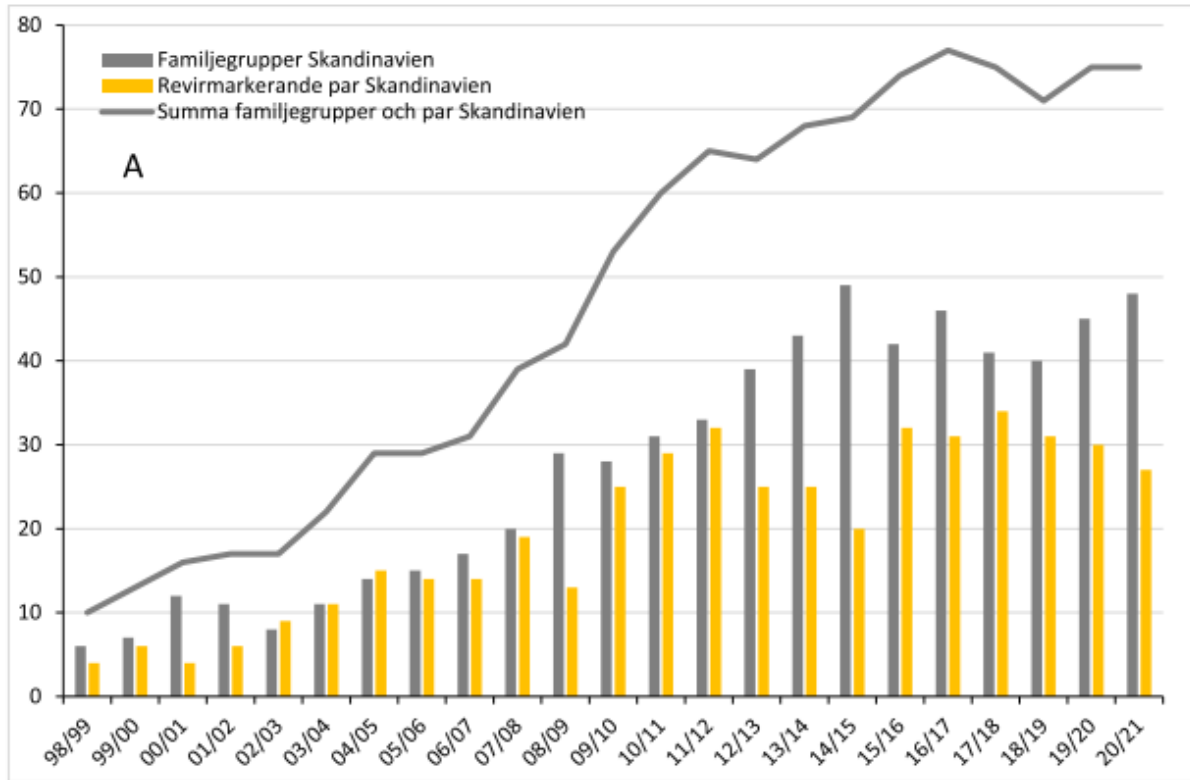
For 2020 ble det dokumentert 48 ynglinger av ulv i Skandinavia i registreringsperioden (1. oktober-31. mars), hvorav 36 valpekull i helsvenske revir, 5 i helnorske revir og 7 i revir på tvers av riksgrensen mellom Sverige og Norge.

Bestandsstørrelse:

Med samme metode som ble brukt i fjor, ble det for vinteren 2020-2021 beregnet en bestand på 480 (95% CI = 379-624) ulver i Skandinavia. Delbestanden i Sverige, inklusivt halvparten av grenserevirene, ble ved samme metode beregnet til 395 (95% CI = 312-513). Beregningsmetoden er basert på antall kull med årsvulper vinterstid og inkluderer både levende og døde ulver gjennom hele registrerings sesongen. For den mindre norske delbestanden, inklusivt ulver i grenserevir, er målsettingen fortsatt å registrere alle individer i felt. Medregnet halvparten av de 52-56 ulvene som ble dokumentert med tilhold på begge sider av riksgrensen ble 83-86 ulver påvist i norsk delbestand.

Genetikk:

To tidligere kjent finsk-russisk ulver er fortsatt å finne innenfor de skandinaviske leveområdene til ulv. En hunn i en familiegruppe i Sverige og en hann i et revirmarkerende par i Norge. Ingen av disse fikk valper i 2020. I Sverige vandret det inn tre nye finsk- russiske ulver, hvor kun en overlevde høsten og vinteren 2020. I tillegg ble det påvist 14 eldre avkom (F1) fra ynglinger av tre tidligere kjente finsk-russiske ulver. Det er også påvist 11 F1-avkommene etter tre kjente finsk- russiske ulver som er revirmarkerende dyr i familiegrupper eller revirmarkerende par. Den gjennomsnittlige innavlskoeffisienten, som reflekterer innavlsnivået i den skandinaviske ulvestammen, ble beregnet til 0,23 ($\pm 0,09$ SD) for vinterens familiegrupper, en svak reduksjon i forhold til i fjor ($0,24 \pm 0,09$ SD).

Figur 1: Antall dokumenterte familjegruener (grå søyler) og revirmerkerende par (oransje søyler) og totalt i Skandinavia (grå graf) for hele registreringsperioden 1. oktober – 31. mars, vintrene 1998/99 – 2020/21, Tallene inkluderer familjegruener og par som er kjent avlivet i registreringsperioden. Figuren er hentet fra "Bestandsovervåking av ulv vinteren 2020-2021. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia".

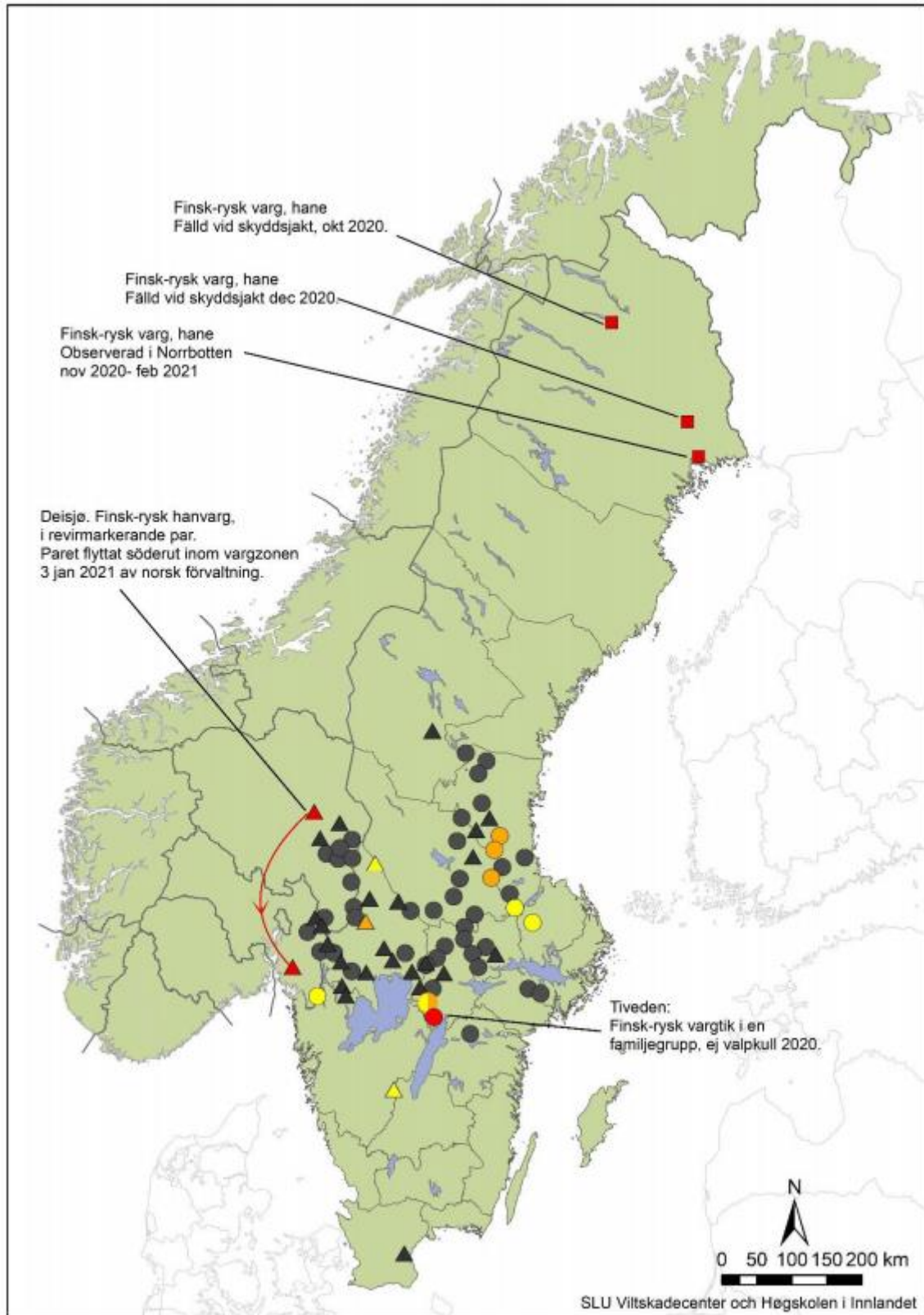

Fig 2. Familjegrupper (fylte sirkler) og revirmarkerende par (fylte trekkanter). I tillegg til å vise immigranter (rød) viser figuren også familjegrupper og revirmarkerende par der en F1 er foreldre og/eller inngår som et revirmarkerende dyr i reviret. Gul: F1 fra Tiveden. Orange: F1 fra tidligere finsk- russiske ulver. Figuren er hentet fra «Bestandsovervåking av ulv vinteren 2020-2021. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia».

I grove trekk har det vært en årlig bestandsvekst i den skandinaviske ulvestammen siden 1990- tallet og fram til vinteren 2014-2015, som dokumentert ved økende antall familiegrupper og valpekull i denne perioden. For antall dokumenterte familiegrupper (og antall valpekull) ble det deretter et brudd i denne trenden og i de fire foregående vintersesongene har antall familiegrupper vist en nedadgående trend fra 49 familiegrupper i vinteren 2014-2015 til 40 slike i vintersesongen 2018-2019. Totalt for Skandinavia tilsvarte dette for fire-årsperioden en nedgang på 18%, men en nedgang som i hovedsak gjaldt Sverige. Antall ynglinger, som er basis for bestandsberegningene, fulgte trenden for antall familiegrupper, og dermed syntes også totalbestanden av ulv i Skandinavia å ha blitt redusert i denne fire-årsperioden, 2014/15 – 2018/19. I vinterens registreringssesong ser vi igjen en økning i antall familiegrupper i Skandinavia, fra 45 registrerte familiegrupper i fjorårvinteren til 48 slike nå i vinter. Denne økningen har skjedd i svensk delbestand, da vinterens antall revirmarkerende par i den norske delbestand sank med 1,5 revir fra totalt 7 vinteren 2019 – 2020 til 5,5, den siste vinteren.

4. Bestandssituasjon og skadeutvikling for ulv mer spesifikt for Oppland

Tidligere år

Det er ikke påvist ynglinger av ulv i Oppland i nyere tid, men regionen har de siste årene hatt besøk av streifindivider. Noen individer har også hatt tilhold i enkelte områder over lengre tid.

Status ulv i 2021 – Oppland

Det er pr. dato ikke registrert skader forårsaket av ulv i Oppland i 2021 (fig 3).

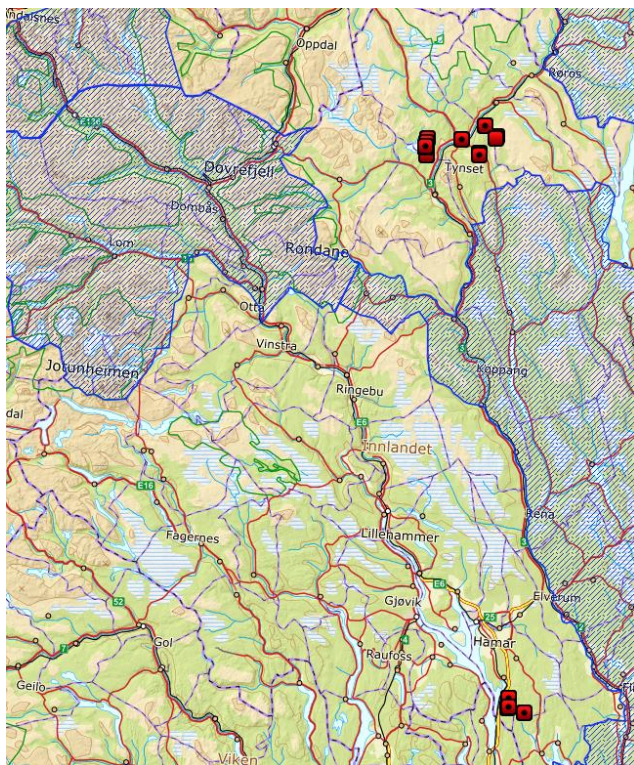

Fig 3. Påviste skader av ulv hittil i 2021. Pr 10. august. Det er ingen skader forårsaket av ulv i Oppland.

5. Tidligere kvotevedtak – lisensfelling ulv

Roviltnemnda har vedtatt følgende kvoter for lisensfelling på ulv de siste år;

	Nemndas kvotevedtak – ant. dyr	Felt
2011/12	1	-
2012/13	1	-
2013/14	3	-
2014/15	3	-
2016/17	3	-
2017/18	7	-
2018/19	6	1 dyr belastet kvoten, påskutt utenfor jakttid
2019/20	5	4 (1 av disse på skadefelling)
2020/2021	7	1

Siden 2000 er 30 ulver blitt felt i Oppland. 22 av disse er tatt ut på skadefelling.

Fellingsperioden for ulv er fra 1. desember – 31. mai. Dette betyr at en eventuell felling av ulv på skadefelling etter at lisensfellingskvoten er vedtatt, trekkes fra lisensfellingskvoten.

I jaktåret 19/20 ble det for første gang felt ulv på lisensfelling i Oppland, hvor totalt 3 dyr ble felt som en del av ordinær lisensfelling.

6. Skader på husdyr og tamrein

I 2014 ble 33 tamrein påvist drept/skadet av ulv i Øystre Slidre/Nord-Aurdal – totalt 53 rein ble erstattet som tap til ulv. 15 sau/lam ble påvist drept/skadet av ulv, totalt ble ca 300 sau/lam erstattet som tap til ulv.

I 2015 ble det påvist 68 skadetilfeller med ulv som skadegjørere, det ble erstattet 356 sau og lam som tap til ulv totalt i 2015.

I 2016 ble det påvist 37 skadetilfeller med ulv som skadegjørere, der de fleste var påvist i Fron. Det er ble gitt erstatning for et tap på 211 sau/lam.

I 2017 ble det påvist 349 skader av ulv i Oppland, 294 av disse var på Gran/Østre Toten – resten i Ringebru. Det ble gitt erstatning for 893 sau/lam som ulveskade.

I 2018 ble det påvist 48 skader av ulv i Oppland, der flesteparten var i Jevnaker/Lunner og i Øyer. Skader ble også påvist i Etnedal, Nord Aurdal og Gausdal. Det ble erstattet 321 sau/lam som ulveskade i hele fylket.

I 2019 ble det påvist 11 skader av ulv i Oppland, der flesteparten var i Nordre Land, og de resterende i Sør-Aurdal, Etnedal og Lunner. Det ble erstattet 93 sau/lam som tapt til ulv i hele Oppland.

I 2020 ble det påvist 22 skader av ulv i Oppland, der 13 var i Ringebru/Øyer og 9 var i Vuludalen. Det ble erstattet 144 sau/lam som tapt til ulv i region3/Oppland.

Tap til ulv varierer en del mellom år, og hadde en topp i 2013 og i 2017.

7. Sekretariatets vurdering av det rettslige grunnlaget

Ulven ble fredet i Norge ved kongelig resolusjon 15. mai 1973. Utgangspunktet er derfor at det ikke er tillatt å felle ulv. I Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1 og naturmangfoldloven § 18 gis det likevel adgang til å gjøre unntak fra forbudet. Felling kan tillates dersom minst ett av de alternative vilkårene i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstavene a til f er oppfylt. I tillegg må de to vilkårene i andre ledd være oppfylt.

I dagens situasjon mener sekretariatet at det bør åpnes for uttak i region 3 dersom de rettslige vilkårene er oppfylt. Formålet med felling er å følge opp den differensierte forvaltningen og å forebygge skader på husdyr. I tillegg vil det bidra til en forutsigbar forvaltning ved at det kan forventes at ulv ikke etablerer seg i områder utenfor ulvesona

Vurdering av hjemmelsgrunnlaget av naturmangfoldloven § 18b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Basert på tidligere års erfaring må det framover påregnes streifindivider, også i noen grad i vinterhalvåret i Oppland. Dette er i hovedsak ulver som har vandret ut fra revir i Sverige. Når jakttiden nå er forskjøvet fra 1. oktober – 31. mars til 1. desember – 31. mai vil lisensfellingsperioden omfatte den tiden av året der vi får innvandring av enkeltdyr østfra på våren. Slike streifdyr kan erfaringsmessig gjøre stor skade på bufe og tamrein. I jaktseongen 19/20 ble det for første gang felt dyr under lisensfelling i Oppland, disse ble felt mellom 16.2- 2.5.20. Mens det i lisensfellingsperioden 20/21 ble felt et dyr tidlig i desember.

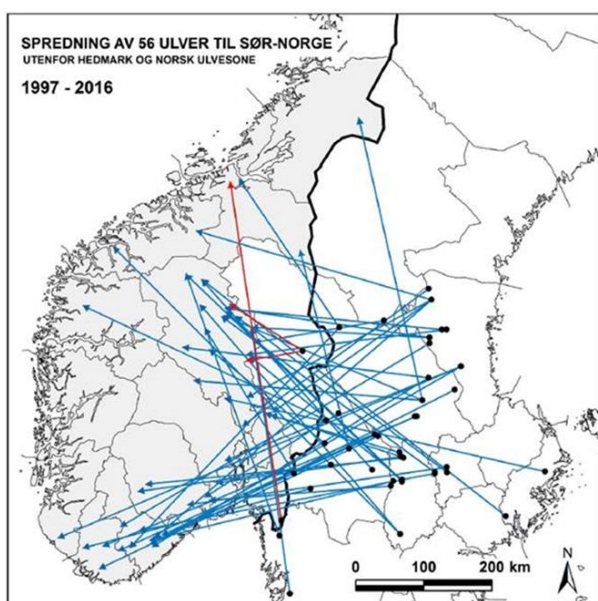

Fig 5. Spredning av ulv til Sør-Norge utenfor ulvesonen. Nesten alle individer vi har fått inn over Sør-Norge stammer fra revir fra svensk side.

Ulver som vandrer inn i reg. 3 i løpet av lisensfellingsperioden kan senere utgjøre et vesentlig skadepotensiale på beitedyr. Samtidig har ulver et stort vandringspotensiale og kan ha beveget seg

ut av regionen frem mot beitesesongen. Felling av streifulver vil i liten grad påvirke muligheten for å nå bestandsmålet, som fortrinnsvis skal oppnås innenfor ulvesona i region 4 og 5.

Innvandrende ulv har i enkelte situasjoner gjort betydelig skade på sau. I noen tilfeller har en i avgrensede perioder kunne dempe skadene ved andre tiltak enn felling som f. eks forsinket slipp/hjemmebeite/flytting av sau. Disse tiltakene er likevel så kostnadskrevende over tid, at det verken er en realistisk eller tilfredstillende løsning i et område som har status som beiteprioritert, og har et stort antall sau på utmarksbeite slik tilfellet er i Oppland jf. prinsippene i differensiert forvaltning. Sekretariatet anser at det derfor ikke foreligger andre tilfredstillende løsninger enn lisensfelling.

I og med at det er beiteområder for sau over det meste av arealene i regionen, vil det etter sekretariatets oppfatning også være potensial for skader i hele regionen. I tillegg vil det være skadepotensial på tamrein i deler av regionen. Vi mener det derfor er et rettslig grunnlag for å iverksette lisensfelling etter naturmangfoldlovens § 18 b i hele region 3. Sekretariatet mener derfor det ikke er nødvendig å gjøre vurderinger av hjemmelgrunnlaget etter §18c, men at bladt annet hensyn til beitenæring og forutsigbarhet vil være relevant i en slik vurdering. I vurderingene er det lagt vekt på at terskelen for felling skal være lavere i områder utenfor ulvesona, jf. prinsippet om differensiert forvaltning.

I vurderingen av lisensfellingkvote legger sekretariatet spesielt vekt på at det har vært relativt høy aktivitet av ulv i regionen de siste årene, for det har vært flere til dels store tapssituasjoner til ulv i perioden 2009-20 i Oppland. Beitesesongen 2021, pr. 12. august, har så langt vært uten dokumenterte tap til ulv. Det er vanskelig å forutsi hvor mange ulver som vil oppholde seg i region 3/Oppland kommende vinter og vår, og om disse vil gjøre skade kommende beitesesong. Økningen i den svenske delbestanden kan medføre større innvandring senvinter/vår. Lisensfelling på svensk side vil derimot spille en rolle her. En må ta høyde for at en i løpet av mai dvs. siste del av lisensfellingsperioden, vil som tidligere år få innvandring av dyr østfra som vil representere et skadepotensial.

Ut fra den kunnskap om antall individer som erfaringsmessig kan opptre i regionen, og der det er tatt høyde for noe innvandring på våren, tilrår sekretariatet at det vedtas en lisensfellingkvote på 5 -fem ulver i region 3 for lisensfellingsperioden 2021/2022.

Det er usikkert hvor stort uttak som kan forventes i den svenske delbestanden. Endelig vedtak om kvoter for lisensfelling i Sverige skal foreligge innen 1. oktober. I tillegg må det forventes et uttak på skadefelling i Sverige.

Vilkåret om å sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet

Bestandsmålet skal fortrinnsvis nås innenfor ulvesona. Bestanden har i de siste årene ligget over bestandsmålet. I dagens situasjon er det sannsynlig at bestandsmålet kan nås innenfor ulvesona. Lisensfelling utenfor ulvesona retter seg i første rekke mot enkeltindivider. Sekretariatet anser at en kvote på 5 dyr i region 3, i liten grad vil påvirke muligheten for å nå bestandsmålet kommende år.

Vilkåret om at felling ikke truer bestandens overlevelse, jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd

Ifølge naturmangfoldloven § 18, andre ledd, kan vedtak bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Den tilsvarende formuleringen i Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1 er at uttaket «will not be detrimental to the survival of the population concerned».

Sekretariatet legger til grunn at vilkåret sikter til den sør-skandinaviske ulvebestanden (jf. dom avsagt i Høyesterett 26. mars 2021). Samtidig er Norge forpliktet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur etter Bernkonvensjonen artikkel 2. I dom av 26. mars 2021 legger Høyesterett til grunn at Norge ikke bryter Bernkonvensjonen så lenge den norske delbestanden er så stor at det nasjonale bestandsmålet nås, gitt at den samlede bestandens overlevelse ikke er truet.

Det foreligger betydelig kunnskap om bestandssituasjonen og den samlede belastningen som populasjonen av ulv blir utsatt for, blant annet gjennom statusrapporter og annen informasjon fra Skandulv som inkluderer oversikt over både regulær og irregulær avgang. Videre utgjør Naturvårdsverkets utredning knyttet til *gynnsam bevarandestatus* et viktig grunnlag for å vurdere betydningen av blant annet bestandsstørrelsen og den genetiske situasjonen for ulvebestandens overlevelse i et langsiktig perspektiv.

Naturvårdsverket har på bakgrunn av faglige utredninger kommet frem til en referanseverdi for såkalt *gynnsam bevarandestatus* i den svenske og skandinaviske ulvebestanden. Det legges til grunn at den sør-skandinaviske bestanden må bestå av minst 340 ulver for å ha *gynnsam bevarandestatus*, fordelt på minst 300 ulver i Sverige og minst 40 i Norge.

I brev av 28. Juni 2021 besluttet Naturvårdsverket å delegere myndigheten til å fatte beslutning om lisensfelling av ulv til länsstyrelsene. I beslutningen fremgår det at Naturvårdsverket opprettholder sin vurdering av at den svenske delbestanden har god bevaringsstatus, blant annet med bakgrunn i at det er en stabil tilvekst i bestanden, bestanden ligger over referanseverdien på 300 individer, populasjonen har et stabilt utbredningsområde og at den genetiske variasjonen har mulighet til å øke kommende år.

Sekretariatet viser til resultatene fra vinterens registreringer hvor det fremgår at den skandinaviske ulvebestanden fra og med 2020 stammer fra seks innvandrede ulver fra den finsk-russiske bestanden. Graden av innavl i den sør-skandinaviske bestanden er fortsatt høy, men det ser likevel ut til at potensialet for en langsiktig bedring av den genetiske situasjonen nå er bedre.

Sekretariatet viser til at det også vil være uttak i andre rovviltregioner. Vedtak foreligge foreløpig ikke, men det er forvente et vedtak i samme størrelsesorden som tidligere år. Vi legger til grunn at det i region 4 og 5 ikke legges opp til et vedtak som bringer bestanden under bestandsmålet på 4-6 ynglinger. I tillegg vil det gjøres uttak på svensk side, sekretariat legger til grunn av svensk forvaltning ikke vil gjøre et uttak som bringer bestanden under referanseverdien i Sverige for *gynnsam bevarandestatus* på 300 individer. Sekretariatet mener på bakgrunn av dette at et uttak på 5 ulv i region 3, sammen med annet forventet uttak i den sør- Skandinaviske ulvebestanden, ikke vil true bestandens overlevelse jf. naturmangfoldloven § 18, andre ledd.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det. Statsforvalteren vil i den forbindelse holde nemnda spesielt oppdatert om eventuelle individer som oppholder seg lang tid i fylket, genetisk kunnskap om enkeltindivider og annen relevant informasjon.

Av hensyn til den genetiske variasjonen i bestanden, bør det vurderes tiltak for å unngå at det felles et individ som stammer fra den finsk-russiske bestanden. Sekretariatet viser til felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvebestanden fra Miljødirektoratet og Naturvårdsverket om dette. Det kom i 2018 nye føringer for å klarlegge individer

av ulvs genetiske status er gitt i brev fra Klima- og miljødepartementet av 24. april 2018, samt brev fra Miljødirektoratet av 21. mai 2018.

Vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-12

Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal baseres på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8.

Ulvebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over svingningene i bestanden, jf. rapporten Bestandsovervåking av ulv vinteren 2020-2021. "Føre-var-prinsippet" i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet mener at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 derfor tillegges mindre vekt.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen som populasjonen av ulv blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10, blant annet gjennom statusrapporter og annen informasjon fra Skandulv som inkluderer oversikt over både regulær og irregulær avgang. Det vises også til vurderingen om bestandens overlevelse over. I tillegg er det gjennomført forskningsprosjekter der blant annet dødelighet og betydning av ulike faktorer er beskrevet. Alle døde individer av ulv blir løpende registrert i Rovbase. Det kan også være en ytterligere avgang fra bestanden som av ulike årsaker ikke er registrert i Rovbase, eksempelvis ulykker, naturlig død og ulovlig felling. Det må også legges til grunn at det vil åpnes for uttak gjennom skadefelling og lisensfelling av ulv i Sverige og andre rovviltregioner i Norge. Ut fra kunnskap om bestandsstatus og -dynamikk i ulvebestanden, samt bestandsmålsettingen for ulv, anser sekretariatet at den samlede belastningen ikke blir for stor ved et uttak av 5 ulv gjennom lisensfelling i region 3, i tillegg til forventet uttak gjennom skadefelling og sekretariatets anbefaling til uttak innenfor ulvesonen.

Sekretariatet anser ikke at naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er relevant å vurdere i denne sammenheng.

I henhold til naturmangfoldloven § 12 skal det for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. I denne saken er det lagt stor vekt på prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, hvilket innebærer at ynglinger av ulv fortrinnsvis skal foregå innenfor ulvesona. Det foreslåtte uttaket av ulv gjelder områder utenfor ulvesona. Videre er det av hensyn til ulver som kan være genetisk verdifulle for den skandinaviske ulvestammen gitt handlingsrom for å ivareta disse. Det vises for øvrige til vurderingene i kapitlene ovenfor.

8. Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda har jf §§ 4, 7 og 10 i rovviltforskriften myndighet til å fastsette lisensfellingskvote for ulv i region 3 (Oppland). For hjemmelsgrunnlag vises det til naturmangfoldlovens § 18 b.

Rovviltnemnda vedtar en kvote på 5 -fem - ulver i region 3 (Oppland) uten noen nærmere regioninndeling for 2021/2022. Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det. Av hensyn til bestandssituasjonen og den genetiske

variasjonen i bestanden, må en vurdere tiltak slik at en unngår at det felles et individ som stammer fra den finsk – russiske bestanden.

Eventuelle endringer av områdegrenser og fordeling av gjenværende kvote underveis i fellingsperioden skal sekretariatet avklare med leder av nemnda. Bakgrunn, hjemmelsgrunnlag og begrunnelse går fram av saksframlegget fra sekretariatet.